

HUMANITIES INSTITUTE

MAVİ KARANLIK

Vedat Türkali

Kişiler

Nergis Üniversite öğrencisidir, karıştığı siyasi faaliyetlerin neticesinde Ankara'dan kaçmak zorunda kalmıştır.

Muhtar Elli yaşlarına yakın bir avukattır, siyasi olaylar neticesinde büyük şehirden kaçmış ve Bodrum'da otelde yaşamaya başlamıştır. Eşi ile ayrıdır. Kızına oldukça düşkündür.

Korhan Nergis'in erkek arkadaşı, Laz bir köylü çocuğudur, üniversitede akademik olarak başarılarıyla tanılır. Fen Fakültesinde Fizik asistanıdır. Nergis'e son derece bağlıdır.

Özgür Hayatını doğup büyüdüğü Bodrum'da geçiren, uzaktaki ablasından başka bir akrabası olmayan denizci ve ressamdır. Siyasi faaliyetlerde adı geçmiştir. Zaman evvelinde Nergis ile birliktelik yaşamış fakat Nergis'i hiç unutamamıştır.

Jale Muhtar'ın eski karısıdır. Elli yaşlarına yakındır, son derece güzel ve süslü bir kadındır. Hayatında mütemediyen varlıklı adamlar olur. Kızına düşkün görünür fakat kızına çok para vererek annelik vazifesini ifa ettiğini düşünür.

Ferhat Jale'nin sevgilisi.

Malik Bey Muhtar'ın arkadaşı fabrikatör adam.

Rahmi Muhtar'ın eski arkadaşıdır. Fatoş'un kocasıdır ama zaman içinde boşanırlar.

Fatoş Muhtar ile eski zamanlarda flörtü olmuş fakat sonra Rahmi ile evliliğine devam etmiştir. Ne var ki zaman içinde ayrılırlar ve Muhtar ile bağımsız ilişkileri olur.

İbraam Bodrum köylüsü, saf bir gençtir. Çevrede olan her şeyden haberi olur ve sevdiklerine bilgi aktarır.

Kambur Kaptan Oldukça ihtiyar yaşlı bir balıkçıdır, son derece deneyimli bir adamdır, inandığı hiçbir değerden ödün vermez.

Hanna Özgür'ün zaman zaman birlikte olduğu kadın.

Zerrin Nergis'lerin arkadaşı, çok alkol aldığından ve çok gürültülü bir yapısı olduğundan dolayı "Zurna Zerrin" de derler.

Jülide Nergis'lerin arkadaş çevresinden bir kız.

Selami Muhtar'ın ortak iş yaptığı avukat arkadaşı.

Muhlis Bey Zamanının pek çoğunu yurt dışında geçiren, yaşlı bir mimardır.

Zübeyde Nergis'lerin cemiyet hayatından arkadaşlarıdır, hafif bir kadın olarak bilinir, Muhtar dahil pek çok erkekle gönül ilişkileri olmuştur, çevresi tarafından güvenilmez.

Irfan Serhan Ankara'lı avukattır, bir husumet esnasında meydana gelen boğuşmadan ötürü Özgür kendisini öldürür.

Lütfü Nergis'lerin Ankara Siyasal'da okuyan arkadaşları.

Abuzer Özgür'e çok yardımı dokunan Hekimdir.

Nebile Nine Kambur Kaptan'ın karısı.

Öykü

Vedat Türkalî'nin *Mavi Karanlık* isimli romanı 1980 yılı hemen öncesinde Türkiye'nin yaşadığı siyasi ve sosyal zorluklar ekseninde belli bir zümrenin özellikle Bodrum ve çevresinde geçirilmeye, bir bakıma mahkum kılınmış hayatlarını ve mücadelelerini anlatır.

Başkarakter Muhtar; elli yaşlarına yakın, eşinden boşanmış, üniversite çağında bir kızı olan bir avukattır. Hayatını Bodrum yöresinde bir otelde geçirmektedir. Muhtar'ın burada izole bir yaşam sürmesinin gayesi bir bakıma kaçmak, metropol hayatından uzaklaşmak ve kabuğuna çekilmektir. Muhtar'ın kızı Nergis'tir, Nergis; üniversite ortamındaki arkadaşlarından, aile felsefesinden ve kendi seçimlerinden ötürü her daim siyasi anlamda kuşkulu bakılan bir isim olmuştur. Erkek arkadaşı Korhan ile yine siyasi sebeplerden ötürü babasının yanına Bodrum'a Korhan ile birlikte gelmek mecburiyetinde kalmıştır.

Bodrum'da yaşam; romandaki tüm karakterler için esasen eğlenceli ve keyifli görünür. Muhtar her ne kadar kızı kendi yanında kalmasa da, Nergis ile birlikte olmaktan mutludur. Gündüzleri coğrafyanın büyüklü ortamında deniz, balık tutmak, yoğun sohbetler ile geçer, geceleri ise uzun sofralar kurulur, bol alkollü keyifli oturumlar yapılır.

Zaman zaman Bodrum'a Muhtar'ın eski karısı, Nergis'in annesi Jale'de gelir, Jale zengin sevgilisi Ferhat ile birlikte yaşamaktadır, kızına yanındayken çok yakın, ilgili bir anne olarak görünür, fakat aslında kendisinin annelikten anladığı kızına bolca para vermek veya hesabına gizliden büyük meblağlar yatırmaktır. Nergis'in iç dünyası, sıkıntıları, korkularıyla alakası yoktur. O, bir ihanet neticesinde biten evliliklerinden sonra kendisi için özgür, tutkulu ve rahat bir yaşamı seçmiş, bağımsız bir kadındır.

Bodrum'da zaman ilerledikçe, kahramanların kopmak istedikleri politik sıkıntılar hepsini bir şekilde yakalayacaktır. Nergis, Korhan'a göre siyaset sahnesinde daha dingin bir karakterdir ama Korhan ile ilgili spekülasyonlar Nergis'in de bir şüpheli olarak anılmasına neden olmuştur. Korhan ise zaten Laz bir adamdır, Ege'deki hayat O'na son derece keyifli gelmektedir, Nergis'e deli gibi aşiktir, yakalanmadan Nergis ile beraber uzun zaman bu yaşamı sürdürme niyetindedir.

Zaman içinde Nergis'in yaşamı eskiden birliktelik yaşadığı denizci ve ressam Özgür'ün tekrar hayatına girmesi ile karışır, Korhan ile ilişkileri artık rutinleşmiştir, Nergis sıradan bir hayat yaşayabilecek bir kadın değildir, tam bu sırada Özgür'ün tutuklanması ve türlü acılar çekmesi, akabinde bırakılarak perişan bir halde ilçeye dönmesi Nergis'te hiç tatmadığı bir merhamet duygusunu uyandıracaktır. Nergis'in Korhan'a yaklaşımı, hareketlerindeki tutarsızlıklar, Korhan'a karşı artık uzak tavırları Korhan'ı büyük şehire tekrar yerleşmeye itmiştir.

Muhtar'ın hayatı da aslında dışardan bakıldığı kadar neşeli bir atmosferde geçmemektedir. Kızının yakınlarında olmasından memnundur fakat yakın arkadaşları olan evli çift Rahmi ve Fatoş ile yakın münasebetedir. Aniden çiftin boşanmaları Fatoş ile yakınlaşmalarıyla sonuçlanır, esasen ikiside karşı cinste ne aradığını bilmeyen insanlardır, ellili yaşlara geçiyor olmanın duygusal ağırlığı hepsinde farklı şekilde tezahür etmektedir. Aynı esnada Nergis'in eski arkadaşı Filiz'in gizlenmek için yöreye gelmesi Muhtar'ın zaten karışık olan aklını iyice karıştıracaktır.

Zaman içinde kendi arkadaş grupları arasında ispiyonlamalar, tehditler ve hırs kavramları meydana gelir, insanların arasına "şüpheli" kavramı girer ki, siyasi istikrarsızlığın kol gezdiği bu dönemde artık kimse kimseye güvenmez olmuştur. Bazen şiddete dökülen kavgalar olur.

Özgür ve Nergis birlikte yaşamaya başlamışlardır, fakat Nergis aslında aradığı aşkın Korhan'da olduğunu fark eder, gün gün Korhan'a karşı duyduğu özlem duygusu artmaktadır. Bu soruda Korhan'a da telefonlar açar. Korhan'ın yaklaşımı olumludur, ancak hayatı yoğundur. Nergis'in ise Korhan ile yaşama isteği dayanılmaz bir hale gelmiştir. Tam bu gel-gitler arasında Korhan'ın öldürüldüğünü öğrenir. Hayat artık tahammül edemeyeceği bir aşamaya gelmiştir. Babası Muhtar, uzun süren tekne yaptırma hayali ve karıştığı bulanık işler neticesinde Bodrum'dan ayrılmak mecburiyetinde kalmıştır. Annesi Jale ise hale hesabına para yatırmaktadır fakat annesinin ve sevgilisinin kaçakçılıktan para kazandıkları duyulmuştur. Nergis ailesinden de kopmuş hisseder kendisini. Özgür ise tüm sıcaklığı ve isteği ile Nergis'in peşini bırakmamaktadır ama Nergis özellikle Korhan'ın kaybindan sonra Özgür'den tamamen kopmuştur. Bu esnada Özgür'ün eskiden beri husumeti olduğu bir adamla kavga ederken adamı öldürmesi aralarında yeri bir sır ve bağlılığın

gelişmesine neden olur. Üstelik polis bile bu olayı kaza olarak algılamıştır. Gitmek, kalmak, umut ve umutsuzluk arasında bocalayan Nergis, Özgür'den hamile olduğunu fark eder.

Tema

Duygusal Boşluk Duygusal olarak ne istediğini bilmeyen insanlar sürekli adı konulmamış bir boşlukta ve mutsuzlukta yaşarlar.

Aidiyet Sorunu Kendini hiçbir gruba veya insana ait hissetmeyen veya hissedemeyen insanlar mutsuz olmaya yakındırlar.

ANA KARAKTERLER

Nergis

Karakter Nergis'in anne ve babası olaylı bir şekilde boşanmış epey bir zaman olmuştu. O, özellikle aile problemlerinden sonra yalnız olduğunu daha çok hissetmiş, başını her durumunda dik tutmaya alışmıştı. Karakteri zaten özgürlükçü ve bağımsızdı, zaman zaman tepkilerini ukala yaklaşımlarla ifade eder, insanlardan şüphelenir, inatçı ve kıskanç yaklaşımlarda bulunurdu.

Aktiviteler Nergis için en doyurucu ve önemli aktivite kitap okumaktı. Zaman zaman tercümelere yapardı, bu Nergis için hem bir hobi, hemde bir kazanç kapısıydı. Deniz hayatı, tekne, kurulan uzun sofralar ve müzik de oldukça keyif aldığı aktivitelerdendi. Aynı zamanda Rum müziği eşliğinde şarkı söylemek ve dans etmek de kendisi için değerliydi.

ÖRNEK ANILAR

Ukala Nergis'in tüm tavırları son derece ukalaydı, O, bazen bunu insanlara kendini belli etmek, daha akıllı ve üstün görünmek için yapardı. Vaktin birinde köylü İbraam ile fiziksel bir yakınlıkları oldu, ne var ki sonra, O bunu İbraam'a ukala bir edayla hatırlattı. "Geçende öpüştük biz seninle değil mi, İbraam? Dedi, ağzın gene soğan kokuyor mu?"

Inatçı/Tehditkar Nergis sık sık annesi Jale ile takışırdı. Bazen annesine dediğini yaptırmak için inat ederdi. Annesi de kızının ne kadar kararlı olduğunu bilir, boyun eğmek zorunda kalırdı. "Dediğimi yapar mıydım Jale Hanım'a? Ya hemen ayrılırsın kocandan ya da ben gidip Bentderesi'nde geneleve yazılıyorum."

Kıskanç Nergis hem duygusal hem de sosyal anlamda çevresindeki insanları sıklıkla kıskanan, son derece kıskanç bir karakterdi. Özellikle bu hislerden Korhan nasibini alırdı. "Ben bile anlayamadıktan sonra... Niye öldüreyim seni ben? Seviyorum bile... Kıskandığım oluyor. Yeteneklerini kıskanıyorum. Einstein diye takılırlarmış Fakülte'de öğrenciyken. Koşuda iki birincilik birde boks madalyası alınca. 'Einstein az buna' demiş bir oğlan"

Bağımsız Nergis hiçbir zaman evlenmeyi, bir erkeğe tamamen bağlanmayı düşünmemişti. O, bağımsız bir ruhu olan bir karakter yapısndaydı, hatta ellerinde bebekleri olan kadınları gördüğünde garipseirdi. "Ben evlenip çocuk büyütecek... Boş ver şimdi."

Kaygılı/Kuşkulu Nergis karakterinde derin kaygılar ve kuşkular taşıyan, bunu herkese belli eden bir karakterdi. "Bunalımlı bir arayışla resme kapanmadan geliyordur belki de; ille de seni yitirmesine bağlamaya ne gerek var? Bağlamıyorum ki... Hem kaygılı, hem kuşkuluydu"

Muhtar

Karakter (Kapalı) Son derece tecrübeli ve akıllı bir avukat olan Muhtar aslında hassas karakterinden ötürü kendini metropolden uzaklaştırdı. Hayalleri kendisini yönetirdi, özellikle güzel kadınlara karşı zaafı olan, çapkın bir adamdı. Yaşadığı çoğu tecrübelerden de kuşkucu bir adam haline gelmişti.

Aktiviteler Muhtar hayat mücadelesinden yılmış, soluğu büyük şehirden kaçarak Ege'de almış bir adamdı. Aklında hep deniz, tekne ve arkadaş buluşmaları, uzun sofralar vardı. Hayatının bu ortamda geçirmekten mutlu oluyordu.

ÖRNEK ANILAR

Hassas Muhtar'ı belki metropoldeki yaşamdan iten, koparan hassas yanıydı. O, kendisi de bu özelliğini dostlarına, sevdiklerine vurgulardı. "Gerçekten ne olacak şu bizim memleketin durumu?... Gazetelere bakamıyorum, içim kararıyor... Kıyım, öldürme, öldürüşme... Radyoda o, televizyonda o"

Rahat Muhtar'ın sıkıya gelemeyen, zorlanmaktan hoşlanmayan, rahatına düşkün bir karakteri vardı. "Çocukluğu Boğaz'dan gelip giden gemileri uykusunda, düşlerinde görmekle geçmişti. Heybeliada Deniz lisesi'nde iki yıl üstüste çakıp da ikinci sınıftan çıkarılmasaydı... Emekli albay'dık şimdi... Gülerken anımsıyordu olanları. Okjuldaki sıkıya gelemediğinden sermişti aslında bütün dersleri"

Hayalpereset Muhtar'ın bitmek tükenmek bilmeyen bir tekne tutkusu vardı. O'nun artık tüm gelecek hayalleri de bu hususda şekilleniyordu. "Bir bitsin yaz kış çıkmayacağım o tekneden. Böyle herifler geldi mi alarga... Denizin ortasına funda demir. Önce parayı bulup..."

Akıllı/Tecrübeli Muhtar her işi becerebilen, kolaylıkla zor durumlardan çözüm yolu bulabilen akıllı bir adamdı. Çoğu zaman yaşanan düzensizlikleri ve taşkınlıkları Muhtar'ın zekası ustalıkla yönetirdi. "O akşam, Muhtar araya girip duruma ustalıkla el koymasaydı, o iş sonunda karakola, yargıç önüne varırdı büyük olasılıkla."

Hovarda Muhtar'ın kadınlara düşkünlüğü vardı. Tüm çevresi O'nun bu yanını bilir, zaman zaman takılırlardı. "Alaya vurdu Nergis, 'Güzel kızların yüzü yabancı gelmez sana' dedi..."

Kuşkucu Yaşanılan acı tecrübeler Muhtar'a herkese kuşku ile bakmasını öğretmişti. "Akşam alacasında sokakta yürürken içindeki kuşkular iyiden iyiye depreşiyordu Muhtar'ın"

Özgür

Karakter (Kapalı) Hayatının çoğunu yalnız geçiren, kendi ekmeğini kazanmak için çok erken yaşlarda çalışmak, mücadele vermek zorunda kalan Özgür, son derece kapalı bir karakterdi, insanlara güvenmekte, inanmakta zorlanır, ilk olarak hep kendini düşünür ve her durumda başını dik tutardı.

Aktiviteler Özgür hayatını öncelikle denizden, balıkçılıktan ve dalmaktan kazanan bir adamdı ama bu aktiviteler Özgür için tutkuydu. Aynı zamanda Özgür oldukça iyi bir ressamdı, zaman içinde bu hobisi ticari kazanca dönmeye başladı.

ÖRNEK ANILAR

Kapalı/İçe Dönük Özgür duygu ve düşüncelerini kolay kolay paylaşabilen bir genç adam değildi. Çok yakınları bile çoğunlukla Özgür'ün ne düşündüğünü, ne hissettiğini anlamazdı. "Kimse Özgür'ün ne için alındığını, durumunun ne olduğunu bilmiyor ya da söylemiyor"

Güvensiz Özgür genellikle yalnız büyümüş, çevresine sınırlı sayıda insan koymuş bir genç adamdı. Bu sebepten de insanlara güvenmek konusunda sıkıntılar yaşıyordu. Nergis bile Özgür'ün bu güvensiz tavırlarından etkileniyordu. "Ama bu bakışlar kolay kolay inanmaz doğrulara. Bana da yitirecek güvenini. Güveni var mı?"

Bencil Nergis, Özgür'ün ne kadar bencil bir karakter olduğunu çok evvelden anlamıştı, O bu durmu kendine de anlatmak, belki de O'ndan uzaklaşmak istiyordu. "Özgür'le neyi bölüşeceksin? Bir şeyini bölüşmeye yanaştı mı bugüne dek seninle? Yanaşmadı."

Mağrur Koşullar her ne olursa olsun Özgür mağrur ve dik tavrından ödün vermezdi. Karakterinin bu özelliği en çok da Nergis'i şaşırtırdı. "Öyle bir baş kaldırışı, yukardan bakışı vardı ki"

Korhan

Karakter (Açık) Karadeniz'li bir köylü çocuğu olan Korhan, içinde hep saf sevgiyi taşıyan, ağırbaşlı, korumacı, sorumluluk sahibi, hümanist bir gençti. Korhan'ın tüm bu özellikleri oldukça içten ve samimiydi.

Aktiviteler Korhan sosyal hayatı oldukça renkli, hayatta birçok şeyi aynı yapmayı seven ve bunların hepsini ustalıkla becerebilen bir karakterdi. Fizik konusundaki engin bilgisi su götürmezdi, fizik onun zaten uzmanlık alanıydı ama satranç, boks, koşuda da başarılıydı. Aynı zamanda Laz bir denizci

olduğu için deniz ve balıkçılıktan büyük haz duyardı. Korhan aynı zamanda oldukça iyi bir şairdi fakat bu özelliğini Nergis bile çok sonradan duymuştu.

ÖRNEK ANILAR

Alingan Korhan taşrada, sınırlı imkanlarla büyümüş bir genç adamdı. Nergis'in ukala hali ve tavırları zaman zaman O'nun için rahatsız edici olabiliyordu. Nergis'de Korhan'ın bu özelliğini bilir fakat kendini engelleyemezdi. "Bir şeyler daha söylesene, söylemez. İyi etmedim, başına kakıyor gibi... Belki de örtbas ettiği bir alingan yanı var."

Sorumluluk Sahibi Korhan, tüm insanlara karşı sorumlu olduğunu düşünür, herkese hizmet etmeye, tüm insanlık için faydalı olmaya çalışırdı. "Dışarda varsa er geç buraya da gelir kara köpekler. Bir süre gelmeseler de, dışarda olmaları kaygılandırmaz mı? Bize ne, diyeceğimiz bi yer mi dışarı dediğin?"

Kurnaz Korhan zekasını çok iyi kullanan, gelecek olayları başarıyla tespit edebilen, kurnaz bir adamdı. O, bu konuda zaman zamanda eleştirilirdi. "Ne kurnaz adamsın be dedi. Karşındakine söylenecek söz bırakmıyorsun."

Korumacı Tüm çevresi Korhan yanlarındayken ayrı bir güven duygusu hiddederdi. O'nun ne kadar korumacı bir erkek olduğunu bilirlerdi. "Korhan da kolluyor onu. Korhan herkesi kollar."

Berrak Korhan ne kadar akıllı, olgun bir adam olsa da, kalbinde hep berrak bir taraf vardı. "Ne iyisin Korhancığım. Nasıl dupdurusun... Aman bulanık olma"

Ağırbaşlı Korhan hangi ortamda olursa olsun son derce ağırbaşlı karakteri olan bir genç adamdı. Özellikle Nergis, Korhan'ın bu özelliğini gözlemler, içten içe takdir eder ve kendince takılırdı. "Korhan olacak ağırbaşlı eşek, kapalı bir demir kapı kızın yanında. Rahmi bile ondan daha duyarlı göründü. Kıskaçlığından desem, değil. Onca insan tanıdım umursamıyor mu, kendine aşırı güveninden midir, tepkileri bu kadar ölçülü adam görmedim"

Hümanist Korhan gerçekten her şeyi seven, her şeye saygısı olan hümanist bir karakterdi. Nergis, her ne kadar Korhan'ı zaman zaman eleştirse de içten içe O'na hayrandı. "Doğayı, yaşamı onun kadar sevebiliyor musun sen? Ben mi? Sen!..."